

חוקרים שהתחזו לעבריינים ואיימו ב"מפגש עם מלאך המוות", רוצח שנשלח מהכלא לחופשה בצימר רק כדי שישכנע את אחיו להפוך לעד מדינה, שריפה שבוימה בתא המעצר כדי לגרום לחשוד ברצח לדבר, ואיך חריקת בלמים פתאומית גרמה לחמולה להפיל את עצמה. העדות של ניר חפץ במשפט נתניהו הציפה את השאלה איפה עובר הקו האדום בתרגילי חקירות משטריים. הנה שבעה סיפורים מהשטח על שיטות כאלו, שמוכיחים שבדרך לקבלת המידע או ההודאה המיוחלת - הגבול בין דרכים ערמומיות ויצירתיות לאגרסיבות ואפילו אלימות, עלול להפוך למאוד מטושטש

תרגילי החקירה של משטרת ישראל יוצאים לאור

וטרים שהגיעו למשמרת בוקר בתחנת טבריה, הופתעו למצוא בחצר בקבוק תבערה שהושלך לעבר המבנה במו"ל הלילה במטרה להצית אותו. זה קרה ב־20 בפברואר השנה, כשבקבוק התבערה החטיא את המטרה ופגע בעץ סמוך. לא רחוק ממנו נמצא בקבוק תבערה נוסף, מוכן להפעלה, שהושלך לקרטונייה הסמוכה לתחנה.

שני בקבוקי התבערה הכילו בנוזל ובתוכם נמצאו רצור עות בר שנקרעו מחולצה צהובה. הממצאים בשטח נשלחו לבריקת מו"פ במטה הארצי של המשטרה, ושם נמצא שריד די-אן-איי שהוביל למעצרו של קטין מטבריה, שגר ליד תחנת המשטרה.

בחקירתו הוא הכחיש כל קשר למעשה ושוחרר. בהמשך החקירה עלה שם חדש - אופק אביטבול, בן 21, חייל בשירות סדיר שהפך לחשוד בהשלכת בקבוקי התבערה. במקום לזמן אותו מיד לחקירה ולהטית בו את החשדות, החוקרים מחליטים

לבשל לו תרגיל חקירה יוצא דופן, שפרטיו מתפרסמים כעת לראשונה.

אביטבול ענה לשיתח טלפון ממספר חסוי, ומהעבר השני של הקו הודעה אדם כעברייני טברייני מוכר. העב ריין טען שהוא מתקשר מהכלא והציע את עזרתו. "הוא אמר לו בשיחה, 'הבנתי ממישהו שעצור אתי כאן שאתה בצרות עם המשטרה, ואני יכול לעזור לך דרך אנשים שלי שנמצאים בחוץ', אומר עו"ד יוסי עמר, שמייצג את אביטבול מטעם הסנגוריה הציבורית. "הוא קיבל מהע בריון טלפון של איש קשר – התקשר, ונפל במלכודת".

מה שאביטבול לא ידע זה שהוא התקשר למעשה למ דובב משטרי, שביקש ממנו להגיע לצומת צמח. "אני אשלם לך על המונית", הרגיע אותו העבריון מהכלא. אביטבול ביקש מחבר קרוב להתלוות אליו, ובצומת הש ניים ראו מרצדס שחורה ולידה ארבעה גברתנים. בשפה עבריינית מדוברת, הם מספרים לו כיצר ריצו עונשי מאסר בכלא, ועל הניסיון הרב שיש להם עם המשטרה. "בוא תספר לנו מה בדיוק קרה, כדי שנוכל לעזור לך", הם אמרו לו. "תפרט לנו מה ואיך עשית, ובאיוה מסולל הלכת, כדי שנוכל לבדוק אם יש מצלמות אבטי זה בדרך ולהעלים אותן".

נרצחה לעיני שלושת ילדיה. דבורה הירש

חודשיים חלפו, החקירה הפכה גלויה, ובשעת צה ריים מגיעה לביתו של אביטבול ניידת. מופתע, הוא רץ במנוסה שכסופה נעצר, וגילה שארבעת הגברתנים היו שוטרים. כנגד אביטבול הוגש כתב אישום, שהת בסס לא מעט על המידע שסיפר ל"עבריינים". "וכל זה", אומר עו"ד עמר, "נעשה מבלי שהוא חשוד ומבלי שהוקראו לו זכויותיו. הוציאו ממנו הודאה ושחזור, בלי שיוכל להתייעץ עם עורך דין – והכל באישור הפרק לישות. זה תיקרים חמור מאוד בעיניי". משפטו מתנהל בימים אלה.

× × ×

התרגילים והשיטות של חוקרי המשטרה עלו לאח רונה לכותרות, בעקבות סערת "ליל הבלות" שתאיר

גיר חפץ, מהחקירה שהסתיימה בגיוסו כעד מדינה בתיק 4000. נושא תרגילי החקירה המשטריים הפך לפתע לחלק מדיון ציבורי לוחט ורווי יצרים. אבל בפועל, תרגילי חקירה הם כמובן ממש לא עניין חדש. זהו כלי חוקי, ולרוב גם הכרחי, ובכלל – חקירת משטרה איננה טיול בפארק ולא אמורה להיות מהנה. בדרך לפיצוח תיק, לחוקרים יש מרחב פעולה לנקוט תרגילים שכוללים הפעלת מניפולציות על חשוד – או אפילו על עד בפרשה – כדי להשיג ראיות או הודאה.

לכן השאלה היחידה היא, מתי נחצה הגבול והיכן בדיוק הוא עובר.

זה יכול להיות סוכן סמוי שקונה סמים כדי להפליל את המוכר, או מסירת מידע מוטעה לחשוד כדי לגרום לו להאמין שלמשטרה יש כבר מספיק ראיות כדי לה גיש נגדו כתב אישום. ואלה הם המקרים הקלים, יחסית. זיוף פרוטוקלים, זיוף ידיעה חדותית בעיתון והתחזות לעבריינים – הכל הולך, בדרך לפיצוח התיק.

מי שמגדירים את גבולות הגזרה, הם התובעים המ לוויים שמגדירים למשטרה את התנאים לביצוע התי רגילים, אבל לא מנמקים מדוע אישרו אותם. במקר המדינה, ברוח האחרון שפירסם, נדרש לנשוא ומתח ביקורת חריפה על היעדר הנחיה ברורה בנושא מצד פרקליט המדינה.

"זו לקונה חמורה שאין לה מקום בחברה רמוקרטית", אומרת הסנגורית הציבורית של מחוז דרום, עו"ד הילה שפרלינג־סטרן, המרכות את הנושא בארגון. "נחקרים עוברים חקירות משפילות, הפוגעות שלא לצורך בד כויות היסוד שלהם ומסכנות את יכולת החוקרים להגיע לחקר האמת. הגיעה העת להסדיר בחקיקה, בתקנות ובתנחיות של רשויות החקירה כללים ברורים שיסדירו את המותר והאסור בחקירות משטרתיות".

בינתיים, בהיעדר הנחיה כזאת, החוקרים פועלים בשטח כדי הרמיון כדי להשיג את המטרה: מידע או הודאה באשמה. בדיקת 'ז' ימים' מראה שבדרך לשם, אפשר לפגוש תרגילים שנעים על הרצף שבין מבריקים, בוטים, מזוירים, ועד לאכזריים ואלימים.

התרגיל: החריקה שהפלילה חמולה

טריק נפוץ בתרגילי חקירה, כולל התחזות של שר טרים לעבריינים, שבעזרתה מביימים החוקרים אירוע שיגרום לחשודים לצאת, לפועל – ולהפליל את עצמם. כך עשו בלשים מהיחידה ללוחמה בפשיעה (יל"פ) במרחב שרון, שהגיעו לטייבה לטפל באחד ממוקרי האלימות המרכזיים בעיר: כססוף על ירושה וקרקעות בין חמולות של שני אחים יריבים ממשפחת ג'אבר. זה היה ב־30 באפריל בשנה שעברה, כשבלשים הגיי עו בשעת לילה במאווה שחורה, ללא שום סימן זיהוי משטרי. הם עצרו מחוץ לביתו של ראפי ג'אבר, ראש אחת החמולות, בחריקת בלמים אימתנית – ומיהרו להימלט מהמקום.

יושבי הבית נבהלו והיו בטוחים שמדובר באנשי הח מולה היריבה, שהגיעו במטרה לסגור חשבון. הם מיהרו להתחמש מכל הבא ליד ברחבי הבית, ונפלו למלכודת שהוטמנה להם. כשהבלשים שבו למקום בתוך דקות עם צו חיפוש, הם פשטו על הבית ומצאו בו רק אקדח אחד. אלא שסרטנים ממצלמות האבטחה הראו ששלושה מבני הבית היו חמושים כשחשבו שבחזו מחכים עב ריינים, ולא שוטרים. בעקבות התרגיל, נעצרו חמישה מחברי החמולה והוגש נגדם כתב אישום בעבירות נשק שונות ובקשירות קשר לביצוע פשע.

אדם איטל מרצה בכלא ארבעה מאסרי עולם, אך הוא קיבל התייחדות בצימר עם אשתו רק כדי שישכנע את אחיו הצעיר להפוך לעד מדינה. שני האחים נלקחו בנפרד ליער בצפון, כשאחד לא יודע שהשני מקליט אותו

השוטרים שדחפו את שאול (שם בדוי) בכוח לרכב התחזו לעבריינים. "למה אתה חונק אותי?" פנה לאחד מהם. "אתה מכיר את מלאך המוות?" שאל שוטר אחר. אחרי שהוכה והחל לדמם, הוא אמר: "אתן לך את מה שאתה רוצה, בסדר?"

התרגיל: חטיפה מבוימת

כשזה לא הולך במוח, לעיתים השוטרים לא יהססו להשתמש גם בכוח. מי שקיבל הוכחה לכך היה שאול (שם בדוי), שהלך לתומו ברחובות ירושלים במרץ 2017, כשלפתע רכב ובתוכו ארבעה גברים נעצר לידו. הם פתחו את הדלת ודחפו אותו פנימה בכוח, בעודו מבוהל, ובלי שידע מי הם או לאן הם מסיעים אותו.

במהלך הנסיעה הם מודיעים לו שהם שליחים של דוד של אישה שעימה הוא מסוכסך, בעקבות פרסר מים שהעלה נגדה ברשתות חברתיות. זה קרה לאחר ששאול, שפעל באינטרנט למכירת מאגרי לקוחות פוטנציאליים לעסקים, הגיע להליך משפטי עם כמה מתלוננים שנפגעו מפעילותו וטענו שלא קיבלו את התמורה לכספם. הוא, בתגובה, כינה אותם "אויבים" והחליט לפגוע בהם בפרסומים כוזבים ברשת. הוא לא חל באמצעים, השתמש בחשבונות מייל פיקטיביים, התחזה לאחרים ופעל בשרתי אינטרנט שלא איפשרו לעלות על עקבותיו. והכל, כדי "להכביש, להעליב, לפגוע בשמם הטוב, כפרינסם ובשגרת חייהם", לפי כתב האישום. לקורבנות נמאס, או הם התלוננו במשטי רה, שהחליטה לפעול בחטיפה מבוימת.

"מי אדם, תבר'ה רק תגידו לי", ביקש בנסיעה שנ כתפה עליו משום מקום. תחילה הם שתקו, ואז הסכימו לומר שהם "נגססטרים" ששלח קרוב משפחתה של אחת המתלוננות נגדו. "אתה נוסע אתנו עכשיו", תבהירו לו. "אתה חונק אותי, למה אתה חונק?" פנה שאול לאחד מהם, שהשיב: "אתה התחלת עם יריים". שוטר אחר שאל אותו: "אתה מכיר את מלאך המוות?" השוטרים החוטפים הציעו לשאול לבחור לאן הוא רוצה לנסוע: לשכונת ג'זאריש ברמלה, לבורדות בבאר־שבע או אליו הביתה. "בוא לבית שלך, אני רוצה לראות מה יש לך עליה שם".

התייחדות בצימר תמורת הפללה. מימין: טל קורקוס; אדם איטל, שנרצח; אדם איטל, שנאשם ברצח; וראש ארגון הפשע ניבוי זגורי

"בעודו הולך ברחוב, ביולי 2017, עצרה ליד אריק ניידת", משחזר פרק ליטו עו"ד משה יוחאי, שמייצג גם את זגורי. "השוטרים ביקשו שיתלווה אליהם מרצונו, הוא הסכים ונלקח ליער בצפון. שם הפגישו אותו עם אחיו, אדם. הוציאו מהכלא רוצח שיושב על ארבעה מאסרי עולם, שלחו אותו לצימר ולהתייחדות עם אשתו, וכל זה תוך הבטחה שינס לקצר את עונשו אם רק יצליח לשכנע את אחיו הצעיר להפוך לעד מדינה נגד זגורי".

האח הצעיר היה מופתע, לא ידע שאחיו האסיר מצויד במכשירי הקלטה שחיברו אליו השוטרים, שה שאירו אותם לשוחח לבד ביער. בתמליל השיחה נשמע אדם אומר לאחיו הצעיר, שאם הוא קשור לתיקי הרצח, שישתף את השוטרים ואם צריך אז שיהפוך לעד מרדי נה. והעיקר, אמר הרוצח לאחיו הצעיר: אל תעשה את הטעויות שאני עשיתי בעבר.

אלא שאריק איטל לא השתכנע לרגע. "הוא לא הבין

מאיפה זה בא, ואמר לאחיו שאין לו קשר לזה בכלל", אומר עו"ד יוחאי. התרגיל להפללת זגורי נכשל.

התרגיל: הפרוטוקול המזויף

תרגילי חקירה, מתברר, מופעלים לא רק כלפי חשודים אלא גם על עדים, שלא תמיד נלהבים לשתף פעולה מיוזמתם עם המשטרה. כליל 16 בנובמבר 2020, בלב שכונת מגורים במחנה הפליטים שועפאט בירוש לים, ישב א"ל ברכבו, כשלידו בן דודו נזאר עדויי. סמוך לשעה אחת בלילה, נפתחה דלת הרכב ודעוול פנים ידה לעברו מספר פעמים וגמלט.

א"ל נפצע אנוש ומפונה לבית חולים כשהוא מורדם ומונשם, בעור שערויי נפצע קל בפלג גופו התחתון וגי עצר בידי המשטרה שהועקה לזירה. בחיפוש בנייד של עדויי, התברר שרבע שעה לפני האירוע הוא התקשר לאדם בשם קוסי דעאגלה, שאיתו הוא מסוכסך.

עדויי הכחיש כל קשר לביצוע הירי או לטענה שידע עליו מראש, ומשום שהיה עד לירי ולמשטרה לא היו ראיות נגד דעאגלה, מעצרו הוארך בשבוע. "הכניסו את עדויי לתא מעצר, בן 20 בלי עבר פלילי שרק היה עד ראייה", אומר פרקליטו של דעאגלה, עו"ד ירון גיגי. "שמו איתו שם מרובב, דובר ערבית, וניצלו את זה שעי דויי לא יודע לקרוא טוב עברית כדי להוציא לפועל תרגיל חקירה מתוחכם".

לתא המעצר נכנס "סוהר", שלמעשה היה שוטר מצוות החקירה, שאמר לעדויי: "השופט נתן לך שבוע, כדאי שתתחיל לדבר כי בסוף יגידו שאתה ירית". "אותו שוטר שיקר לו שהוא במעצר שבועה ימים כי יש נגדו ראיות חסריות, שמוכיחות כביכול שהוא אירש 'כיפה אדומה' לבן דוד שלו. השוטר הציע להקריא לו מהפרוטוקול של הדיון בוארכת מעצרו ושהחבר לתא יתרגם, אבל בפועל, אין שום קשר בין מה שהוא אמר לו לבין מה שהיה כתוב במסמך", אומר עו"ד גיגי.

בתגובה, העצור נבהל ולא הבין מאיפה נפל על ראשו החשד בירי בן דודו. "למה אומרים שזה אני?" שאל את

אלגבלי נרצח כשתפס פורצים על חם, והחקירה ארכה כמעט שנה. שוטרים שהתחפשו לאסירים נכנסו לתאי המעצר וצעקו "שריפה! שריפה!" החשודים ברחו לחצר, ולא תיארו לעצמם שהשיחה ביניהם מוקלטת. כך הופלל הנאשם המרכזי

אחותו של הנורצח סייעה להביא למשפט את הרוצח. הזירה באשדוד

רצח שזיעזע את המדינה. בית משפחת אלגבלי במושב אביחיל

תינו בחצר בית המעצר עד שהכוחות ישתלטו על האש, שמעולם לא בערה. עד המדינה ניצל את ההזדמנות בחצר כדי לדבר עם אחד משותפיו לעבירה, שחש בנוח לאור העובדה שהם מחוץ לתא וכנראה לא מוקלטים. לא עלה בדעתו שחברו מצויד במכשיר הקלטה. רצח אלגבלי עלה בשיחה, וגם כעסם של השניים על הפורץ השלישי – זה שביצע את הרצח בפועל.

הפליל את הרוצח ואת חברו – נגד השניים הוגש כתב אישום, והוא עצמו הפך בעל כורחו לעד תביעה. בפרקליטות לא היו מודעים לתרגיל החקירה האגרסיבי, אך כשהתברר כיצד החוקרים ניסו להוציא הוראה – פעל סגורו של ש', עו"ד ליאור רונן, כדי שהחומר ייחקר במחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים (מח"ש). בדצמבר 2014 הורשעו השניים בהסדר טיעון שכלל כתב אישום

המדובר. "האם עכשיו כשהמתלונן פתח עליי, אני יכול לפתוח עליו?" והמדובר ענה: "בטח". עדויי פנה לחוקר שהתחזה לסוהר, וביקש לדבר עם קצין חקירות. "ראיתי מי ירה, איך הוא בא ואיך הוא ירה", טען בעקבות התרגיל והפליל את דעאגלה, שנאשם בעבירות נשיות נשק, ירי בנשק חם במקום מגורים וחבלה בכוונה מחמירה. מעצרו הוואך עד תום ההליכים ומשפטו מתנהל בימים אלה.

התרגיל: גיוס אחות הנרצח

בליל ל"ג בעומר בשנת 2013, פרצה קטטה בין שתי חבורות צעירים ליד חוף אשדוד. שניים מהמעורבים רצו למלון 'אורלי' הסמוך, נטלו משם סכיני מטבח ופתחו במרדף אחרי חברי הקבוצה היריבה. על אחד מהם, רטה פנטהון, הם התנפלו ודקרו אותו.

הנאשם המרכזי, עומרי יאסו, החדיר דקירה עמוקה בצווארו של פנטהון, שנפל לרצפה, ניסה לעמוד על הרגליים ומיד התמוטט. יאסו לא עצר, חזר לעברו בריצה ובעט בחוזקה בראשו בכוונה לגרום למותו.

פנטהון היה שרוץ על הארץ, מתבוסס בדמו, ואיש מהנוכחים באירוע לא התערב. יאסו וחברו ברחו משם, ובמקביל פשטו את בגדיהם וחלצו את נעליהם כדי להעלים ראיות. רופא שהוזעק לזירה קבע את מותו של פנטהון.

במהלך החקירה הגיעה המשטרה לשלושה עדי ראיה, והפעילה תרגיל חקירה כדי לגרום להם לדבר. במסגרת התרגיל, וכדי לשוות לו אמינות, החוקרים גייסו למשימה את אחותו של הנרצח. היא, לצד שלושה חוקרים שמתחזים לעבריינים מג'ואריש ומבאר'שבע, נכנסו למרצדס יוקרתית. בסיוע האחות, הם איתרו עדים למקרה, והעלו אותם בנפרד, אחד אחרי השני, כשהם הציגו עצמם כמסייעים למשפחת הנרצח לאתר את הרוצחים.

ש', שהיה אחד העדים, נכנס למכונית וספג איומים בנסיעה שתועדה בדרך ליעד סמוך. "תתחיל להיזכר, למה עוד מעט אנחנו מגיעים ליעד", אמר לו אחד החוקרים. "אתה יודע מה זה 'בישעה' אחי? (כוויה בלשון) אתה יודע מה אנחנו עושים בבאר'שבע לאנשים שמדברים כמוך? מח' ממים סכין עד שנהיית אדומה אחי, אתה מביין? וש' מים על הלשון. אתה רוצה לבוא לג'ואריש? אה?" המשיך החוקר.

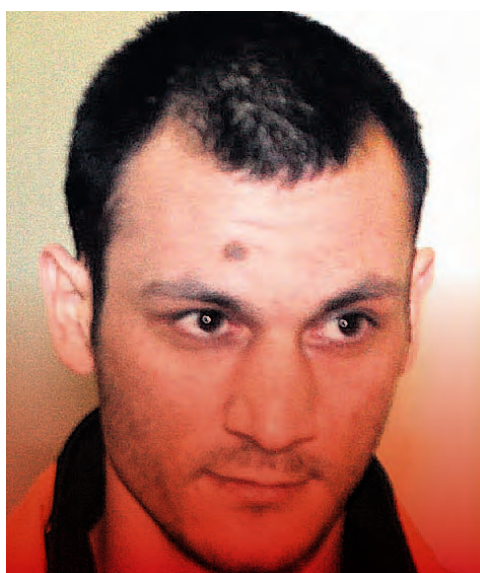
ש', שלא ידע שמדובר בשוטרים וחשש לחייו,

אחותו של הנרצח הצטרפה לחוקרים במרצדס שחורה, כשהם התחזו לעבריינים שבאו "לסגור חשבון מטעם המשפחה". "תתחיל להיזכר", אמר אחד השוטרים לעד לרצח, "כי עוד מעט אנחנו מגיעים ליעד. אתה יודע מה אנחנו עושים לאנשים כמוך? מחממים סכין ושמים על הלשון, אתה מביין?"

למשטרה זה הספיק כדי לגבש כתב אישום נגדם, ובעקבות עדות עד המדינה נעצר גם חשוד רביעי, ששימש כנהג מילוט.

עאמר אבו־דקה הוא היחיד מבין הארבעה שהוואשם ברצח, וב־2016 נידון למאסר עולם. חבריו הורשעו בעבירות קלות יותר, וקיבלו עונשים שנעו בין שנתיים ועד 13 וחצי שנות מאסר. ✕

shosh-m@yedioth.co.il

הורשע ברצח בזכות תרגיל השריפה. אבו־דקה

מתוקן. יאסו, הדוקר שהופלל, הורשע בהריגה ונידון ל־15 שנות מאסר. חברו הורשע בסיוע להריגה ונגזרו עליו שבע שנות מאסר. והתיק במח"ש? בסנגוריה הציבורית מדווחים השבוע כי הוא נסגר.

התרגיל: שריפה בכלא

זה היה רצח שזיעזע את המדינה. משפחת אל־גבלי ישבה סביב השולחן לארוחת ערב, ב־22 באוקטובר 2012, כשאבי המשפחה איציק בן־61 יצא לכיוון יחידת הדיוור הסמוכה כדי להביא משם לחם. לרוץ מזלזל, הוא נתקל בשלושה פור־צים בשעת מעשה.

אלגבלי ניסה לגרש אותם, ובעוד אחד מהם נאבק איתו והשני הכה אותו, הפורץ השלישי דקר אותו למוות במברג. השלושה נמלטו מהזירה במושב אביחיל, ורק בהמשך יתגלה שהיה איתם אדם נוסף.

החקירה נמשכה קרוב לשנה, ופוענחה בזכות תרגיל שרקמו החוקרים. שלושת החשודים ברצח, עברייני רכוש מוכרים, נעצרו והושמו בתאים כמ־שטרת נתניה, אבל בלי למשטרה לא היו ראיות נגדם והם עצמם לא טרחו מיוזמתם לקשור עצמם לאירוע. המשטרה דאגה לגייס את אחד החשודים כעד מדינה עוד בטרם התרגיל, ואז ההצגה החלה: שוטרים שהתחפשו לאסירים נכנסו לתאים וצעקו "שריפה! שריפה!" האסירים התפנו בריצה, והמ־